

8 Sparta i Ateny – dwa modele greckich polis

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

III. Świat starożytnych Greków.

Uczeń:

2) porównuje organizację społeczeństwa Aten i Sparty oraz formy ustrojowe greckich polis.

CZAS ZAJĘĆ

1 godzina lekcyjna

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- daty: 621 p.n.e., 594 p.n.e., 561–510 p.n.e., 508–507 p.n.e., 462–450 p.n.e.
- postaci: Likurga, Drakona, Solona, Klejstenesa, Peryklesa
- organy władzy w Sparcie
- organy władzy w Atenach

ROZUMIE

- pojęcia: Związek Peloponeski (Symmachia Spartańska), spartiaci, periojkowie, heloci, obywatele, metojkowie, wychowanie spartańskie (agoge), Wielka Rhetra, rada starszych (geruzja), zgromadzenie ludowe (apella), eforowie, strząśnięcie długów, rada czterystu, sąd ludowy (helijaja), rada pięciuset, zgromadzenie ludowe (eklezja), areopag, archonci, strateg, demagog, ostracyzm, ostrakony
- rolę wychowania spartańskiego w budowaniu społeczeństwa Sparty
- znaczenie sformułowania *wypowiedź lakoniczna*

POTRAFI

- wskazać na mapie Spartę i Ateny
- określić zadania poszczególnych grup społecznych w Atenach i Sparcie
- dostrzec podobieństwa i różnice między poszczególnymi grupami społecznymi w Atenach i Sparcie
- wskazać plusy i minusy wychowania spartańskiego
- wymienić reformy przypisywane Likurgowi
- omówić zmiany w prawodawstwie i ustroju wprowadzone przez Drakona, Solona, Klejstenesa i Peryklesa
- wymienić ustroje, które panowały w Atenach
- scharakteryzować ostracyzm

I. WPROWADZENIE

Podajemy temat i główny cel lekcji.

II. ROZWINIĘCIE

Zaczynamy od stwierdzenia, że wśród greckich polis dwie wyróżniały się odmiennymi ustrojami. Były to Ateny i Sparta. Prosimy uczniów o wskazanie tych polis na mapie w podręczniku (m4, s. 85). Omawiamy powstanie Związku Peloponeskiego.

Wspólnie z uczniami charakteryzujemy społeczeństwo Aten i Sparty. W tym celu dzielimy klasę na dwie grupy i rozdajemy instrukcje. ▶ Uczniowie otrzymują też karty pracy *Sparta i Ateny – dwa modele greckich polis*. ▶

Grupa I

Na podstawie podrozdziału *Społeczeństwo Sparty* (s. 84) wymieńcie grupy społeczne żyjące w Sparcie i określcie ich zadania. Następnie w karcie pracy wykonajcie zadanie 1 w części dotyczącej Sparty.

Grupa II

Na podstawie podrozdziału *Społeczeństwo Aten* (s. 89) wymieńcie grupy społeczne żyjące w Atenach i określcie ich zadania. Następnie w karcie pracy wykonajcie zadanie 1 w części dotyczącej Aten.

Sprawdzamy poprawność zadania. Uczniowie uzupełniają brakujące informacje. Powinni dostrzec elementy wspólne między spartiatami i obywatelami Aten oraz między helotami i niewolnikami, a odpowiedź zapisać w zadaniu 2 w karcie pracy. Zwracamy również uwagę na różnice między niewolnikami i helotami.

Przechodzimy z uczniami do zagadnienia wychowania spartańskiego (agoge). Krok po kroku omawiamy życie dzieci i młodzieży w Sparcie.

Dzielimy klasę na trzy grupy i rozdajemy im kartki. Prosimy, aby przeczytali podrozdział *Wychowanie spartańskie* (s. 84–85), a następnie narysowali oś życia młodego człowieka w Sparcie – od urodzenia do ukończenia 30. roku życia. Możemy poprosić uczniów, aby dodatkowo na osi życia narysowali zajęcia spartiaty po odbyciu służby wojskowej, np. założenie rodziny, pełnienie funkcji publicznych.

Po zakończeniu pracy pytamy uczniów:

- ▶ Jakie były plusy i minusy wychowania spartańskiego?
- ▶ Jak wyglądało wychowanie dziewczynek?
- ▶ Skąd wzięło się i co znaczy sformułowanie *wypowiedź lakoniczna*?

Następnie omawiamy ustroje Sparty i Aten. Dzielimy klasę na trzy grupy i rozdajemy instrukcje. ▶

Grupa I

Na podstawie podrozdziału *Ustrój* (s. 82) oraz schematu *Ustrój polityczny Sparty* (m3, s. 83) odpowiedzcie na pytania:

- ▶ Jaki ustrój panował w Sparcie?
- ▶ Kogo uznaje się za twórcę ustroju Sparty?
- ▶ Jak nazywa się opracowany przez niego zbiór praw?
- ▶ Jakie organy sprawowały w Sparcie władzę ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą?
- ▶ Jakie były zadania najważniejszych organów władzy w Sparcie?

› Jaka grupa społeczna zasiadała w danych organach władzy?

› Jak wybierano organy władzy w Sparcie?

Odpowiedzi zapiszcie na dużych arkuszach papieru lub utwórzcie mapę mentalną, korzystając z aplikacji [miMind](#).

Grupa II

Na podstawie podrozdziałów *Kolebka demokracji* (s. 86), *Reformy Solona* (s. 86–87) i *Reformy Klejstenesa i Peryklesa* (s. 87) odpowiedzcie na pytania:

› Jakie ustroje panowały w Atenach? Uporządkujcie je chronologicznie.

› Jakie reformy wprowadzili Drakon, Solon, Klejstenes i Perykles?

Odpowiedzi zapiszcie na dużych arkuszach papieru lub utwórzcie mapę mentalną, korzystając z aplikacji [miMind](#).

Grupa III

Na podstawie podrozdziału *Demokracja ateńska* (s. 88) oraz schematu *Ustrój polityczny Aten* ([m7](#), s. 89) odpowiedzcie na pytania:

› Jakie organy sprawowały w Atenach władzę ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą?

› Jakie były zadania najważniejszych organów władzy w Atenach?

› Jak wybierano poszczególne organy władzy i kto w nich zasiadał?

› Czym był ostracyzm?

Odpowiedzi zapiszcie na dużych arkuszach papieru lub utwórzcie mapę mentalną, korzystając z aplikacji [miMind](#).

Po przygotowaniu odpowiedzi na pytania grupy po kolei przedstawiają wyniki swojej pracy całej klasie.

Podczas omawiania ostracyzmu prosimy uczniów, aby przeczytali tekst źródłowy ([m6](#), s. 88) i obejrzelili ilustrację przedstawiającą ostrakon (s. 88).

Zadajemy pytania:

› Dlaczego Ateńczycy stosowali ostracyzm?

› Jak przebiegała ta procedura?

Następnie uczniowie wykonują zadania 3, 4 i 5 w kartach pracy.

III. PODSUMOWANIE

Zadajemy uczniom pytania:

› W której polis chcielibyście żyć i dlaczego?

› Które elementy ustroju Sparty i Aten moglibyśmy zaszcześcić w naszym kraju?

METODY KONTROLI

Uczniowie wykonują polecenia 1 i 2 do tekstu źródłowego z podręcznika ([m5](#), s. 87).

ALTERNATYWA

Uczniowie w parach tworzą fiszki w aplikacji [Quizlet](#) lub wykonują to zadanie na stronie [create.kahoot.it](#). ▶

PRACA DOMOWA

Czyje reformy, według ciebie, bardziej przysłużyły się demokracji ateńskiej: Solona, Klejstenesa czy Peryklesa? Uzasadnij odpowiedź.